

Samoléčba akutního kašle u dospělých a adolescentů starších 12 let

Lenka Ťupová¹, Tereza Hendrychová¹, Josef Malý^{1,2}

¹Katedra sociální a klinické farmacie, Farmaceutická fakulta UK v Hradci Králové

²Oddělení klinické farmacie, Nemocniční lékárna, Fakultní nemocnice v Motole, Praha

Akutní kašel je častým symptomem doprovázejícím onemocnění horních cest dýchacích a akutní bronchitidu. Pro zahájení samoléčby je nutná zejména důkladná rozvaha nad její vhodností. K tomu může farmaceutům v lékárně pomoci systematický algoritmus, při jehož podvědomém zautomatizování lze spolehlivě odhalit varovné symptomy (red flags) akutně probíhajícího onemocnění nebo nevhodnost samoléčby v případě rizikových skupin pacientů. Představení praktické aplikace algoritmu pro samoléčbu kašle je proto hlavním cílem článku. Ačkoliv je k dispozici celá řada volně prodejných přípravků pro symptomatickou léčbu kašle, jejich efektivita při krátkodobém podání pro úlevu od akutního kašle je stále sporná. Nicméně mnozí odborníci je doporučují a pacientům přináší často pocit subjektivní úlevy. Obecně lze shrnout, že mukoaktivní látky upřednostňujeme u kašle s podezřením na infekční příčinu a se žlutozelenou produkcí sputa. Množství sputa je však u jinak zdravých pacientů s akutní bronchitidou minimální a za hlavní přínos je považováno antioxidační, protizánětlivé a antibakteriální působení mukoaktivních látek. Antitusika jsou indikována v případě suchého neproduktivního kašle, zejména za účelem zvýšení kvality života během probíhajícího nachlazení. Samoléčbu kašle lze významně zefektivnit vhodnou volbou lékové formy, jejichž precizní znalost lze považovat za doménu farmaceutů.

Klíčová slova: akutní kašel, subakutní kašel, akutní bronchitida, mukoaktivní látky, antitusika.

Self-treatment of acute cough in adults and adolescents older than 12 years

Acute cough is a frequent symptom accompanying upper respiratory tract infections and acute bronchitis. In order to start self-treatment, a thorough consideration of its suitability is necessary. A systematic algorithm can help pharmacists to do this, and its subconscious automation will help them reliably detect warning signs (red flags) of an acute illness or the inappropriateness of self-treatment in risk groups of patients. The presentation of the practical application of the cough self-treatment algorithm is therefore the main goal of this publication. Although a number of over-the-counter products are available for the symptomatic treatment of cough, their effectiveness in short-term administration for the relief of acute cough is still questionable. However, they are still recommended by experts and often bring patients a feeling of subjective relief. In general, we can summarize that mucoactive drugs are preferred for coughs with a suspected infectious cause and yellow-green sputum production. The amount of sputum in healthy patients with acute bronchitis is minimal and the main benefit is considered to be antioxidant, anti-inflammatory and antibacterial. Antitussives are indicated in the case of a dry non-productive cough, mainly to increase the quality of life during an ongoing infection. Self-treatment of cough can be made significantly more effective by choosing the suitable dosage form, the precise knowledge of which can be considered the domain of pharmacists.

Key words: acute cough, subacute cough, acute bronchitis, mucoactive substances, antitussives.

Úvod a cíl

Zejména v zimním období narůstá počet pacientů navštěvujících lékárnu z důvodu běžného nachlazení, jehož častým příznakem je

akutní kašel, a žádajících o doporučení volně prodejného přípravku pro úlevu od obtěžujících příznaků. V čísle 4/2024 časopisu Česká a slovenská farmacie byla představena praktická aplikace algoritmu

PharmDr. Lenka Ťupová, Ph.D.

Katedra sociální a klinické farmacie, Farmaceutická fakulta UK v Hradci Králové, Univerzita Karlova
tupoval@faf.cuni.cz

Cit. zkr: Čes. slov. Farm. 2025;74(1):24-36

Článek přijat redakcí: 4. 2. 2025

Článek přijat po recenzích: 17. 2. 2025